

Ukázkový test k přijímacím zkouškám – navazující magisterské studium

Přijímací zkouška má podobu písemného testu (max. 30 bodů). Test prověřuje orientaci uchazečů a uchazeček ve společenskovědních oborech a porozumění odbornému textu. Test se skládá z deseti úryvků z odborného textu, na základě každého úryvku je položena otázka a uchazeč/ka volí odpověď ze tří možností, z nichž jen jedna je správná. Každá správná odpověď na otázku je hodnocena třemi body.

1. „Krise demokracie – prosím vás, co dnes není v krizi? Žijeme právě v době přechodní; jak víte, Švehla říkával, že válka dosud trvá, i když se nestřílí. Jsme – všechny státy a národy – v těžkém přerodu; těžko žádat hned dílo dokonalé na věky. To neznamená, že by naše demokracie, vůbec naše řady nemohly být lepší, než jsou. Demokracie má své chyby, protože občané mají své chyby. Jaký pán, takový kmán.“

Čapek: *Hovory s T. G. M.*

Která z následujících vět se nejvíce přibližuje smyslu výše uvedeného textu?

- a) **Stav demokracie odpovídá mravní úrovni občanů.**
- b) Občané často chybují, protože žijí v demokratickém režimu.
- c) Demokracie se dostala do krize kvůli nekompetentním politikům, které je třeba vyměnit.

2. „Když vyloží učitelé slovy všechny ty nauky, kterým, jak hlásají, učí, i nauku samé ctnosti a moudrosti, tu ti, kdo se nazývají žáky, uvažují u sebe samých, zda byla řečena pravda; hledí totiž podle svých sil na onu vnitřní Pravdu. Tehdy se tedy učí, a když uvnitř shledají, že byla řečena pravda, tu chválí, netušíce, že nechválí tak učící jako spíše poučené, vědí-li ovšem sami, co mluví. Poněvadž zpravidla neuplyne žádný čas mezi dobou řeči a dobou poznání, nazývají lidé mylně učitelé ty, kteří jimi nejsou, a ježto se po připomenutí mluvícího ihned uvnitř učí, domnívají se, že se naučili zevně od toho, kdo jim jen připomněl.“

Augustin: *O učitelích*

Augustin zde říká, že

- a) **učitelé ve skutečnosti neučí**
- b) jedině učitelé mohou žáka učit
- c) mezi řečí a poznáním neuplyne žádný čas

3. „Všichni lidé od přirozenosti touží po vědění. Známkou toho je záliba v smyslových vjemech, v nichž si libují pro ně samy, aniž hledí k jejich potřebě... Živé bytosti se rodí se schopností vnímat. Ale u jedněch z vnímání nevzniká paměť, u druhých ano; proto jsou rozumově zdatnější a učenlivější než ty, jež si nemohou nic pamatovat. Rozumní, ale bez schopnosti učit se jsou živočichové, kteří nemohou slyšet zvuky, jako například včela a je-li ještě jiný takový druh živočichů. Avšak ti, kteří mají paměť a nadto ještě tento smysl, mají také schopnost učit se.“

Aristotelés: *Metafyzika*

Co je podle tohoto citátu podmínkou schopnosti učit se?

- a) všechny smysly
- b) paměť a rozum
- c) **sluch a paměť**

4. „Dokonalost není z tohoto světa. Vždy bude existovat druhořadé zboží a podvodníci. Celkově však za předpokladu, že se nezabrání trhu v jeho funkci, bude trh chránit spotřebitele lépe než alternativa státního mechanismu, který postupně nahrazuje trh.“

Milton Friedman: *Svoboda volby*

Uvedený výrok pronesl obhájce

- a) **liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) teorie nerovnováhy

5. Z jakého dokumentu je následující text?

1. Lidé se rodí a zůstávají svobodnými a rovnými ve svých právech. Společenské rozdíly se mohou zakládat pouze na prospěšnosti pro celek.
2. Účelem každého politického společenství je zachování přirozených a nezadatelných práv člověka. Tato práva jsou: svoboda, vlastnictví, bezpečnost a právo na odpor proti útlaku.
3. Princip veškeré svrchovanosti spočívá v podstatě v národě. Žádný sbor, žádný jednotlivec nemůže vykonávat moc, která by z něj nebyla výslovně odvozena.
4. Svoboda spočívá v tom, že každý může činit vše, co neškodí druhému. Proto výkon přirozených práv každého člověka nemá jiných mezí než ty, které zajišťují ostatním členům společnosti užívání týchž práv. Tyto meze mohou být ustanoveny pouze zákonem.
5. Zákon má právo zakazovat pouze činy škodlivé společnosti. Nikomu nemůže být bráněno v tom, co není zakázáno zákonem, a nikdo nemůže být nucen činit něco, co zákon nenařizuje.
6. Zákon je vyjádřením všeobecné vůle. Všichni občané mají právo účastnit se osobně nebo prostřednictvím svých zástupců při jeho vytváření. Zákon má být stejný pro všechny, ať už poskytuje ochranu či trestá. Všichni občané, jsouce si před zákonem rovni, mají stejný přístup ke všem hodnostem, veřejným úřadům a zaměstnáním, podle svých schopností a jen na základě rozlišení, která vyplývají z jejich ctností a z jejich nadání.

a) **Deklarace práv člověka a občana roku 1789**

- b) První dekret sovětské vlády o odstranění společenských rozdílů
- c) Ústava Československé republiky z roku 1920

6. „Když se ve vývoji náboženství podle principu a priori spojují racionální momenty s iracionálními, schematizují je. To vůbec obecně platí o poměru racionální stránky svatosti ke stránce iracionální, ale i o jednotlivých dílčích momentech na obou stranách. Úděs, odstrašující moment posvátna, se schematizuje racionální ideou spravedlnosti, mravní vůle a vymycování nepravostí, a tak je schematizován svatý boží hněv hlásaný v Písmu a v křesťanském kázání. Fascinace, přitažlivý moment posvátna, se schematizuje dobrotou, milosrdenstvím, láskou. Je tak schematizována v hutném ideálu „milosti“, jež vytváří kontrastní harmonii se svatým hněvem a stejně jako on má díky posvátnému obsahu mystické zabarvení. Moment mystéria se však schematizuje v absolutnost všech racionálních predikátů božství.“

Rudolf Otto: *Posvátno*

V tomto úryvku autor vysvětluje, že

- a) o náboženství je možné mluvit jen tam, kde jsou schematizovány racionální predikáty božství.
- b) kontrastní harmonie je protikladem posvátna.
- c) **momenty posvátna jsou ve specifické syntéze schematizovány v základních křesťanských pojmech.**

7. „Praktické zásady jsou věty, které obsahují všeobecné určení vůle, kterému je podřízeno několik praktických pravidel. Jsou subjektivní, neboli jsou to maximy, jestliže subjekt považuje podmínku za platnou jen pro svou vůli; jsou však objektivní neboli jsou to praktické zákony, jestliže je ona podmínka poznána jako objektivně platná, tj. jako platná pro vůli každé rozumné bytosti.“

I. Kant: *Kritika praktického rozumu*

Čím se určité praktické zásady stávají praktickými zákony?

- a) objektivní platností
- b) vůlí každé rozumné bytosti
- c) **poznáním jejich objektivní platnosti**

8. „Vůči řeči platné vždy nechápaví jsou lidé,
jak předtím než ji slyšeli,
tak poté, co uslyší prvně.
Ačkoliv se všechno děje podle této řeči,
podobají se nezkušeným,
když zakoušejí taková slova i díla,
jak je já vykládám,
když každé rozlišuji podle přirozenosti
a ukazují, jak se to s nimi má.
Ostatním lidem však zůstává skryto, co činí, když bdí,
tak jako zapomínají, co činí, když spí.“

Hérakleitos: *zlomek DK B1*

Tento fragment v kontextu Hérakleitova myšlení pojednává:

- a) o chvále mnohoučenosti
- b) **o vždy platné pravdě**
- c) o archetypálním apeironu

9. „Když skončila válka, myslel jsem: bude u nás republika, ale ze začátku řízená diktátorsky. A vidíte, naše republika se bez toho obešla. Nebojím se slov a řeknu, že bez jistého stupně diktatury není ani demokracie; když nezasedá parlament, rozhoduje vláda a prezident republiky neomezeně; ale jsou vázáni zákony a podléhají budoucí kritice a kontrole parlamentu, kritice novin a schůzí. To právě je také základ demokracie: svobodná kritika a veřejná kontrola.“

Která z následujících vět je v rozporu s myšlenkami výše uvedeného textu?

- a) Omezená míra autokracie nenarušuje fungování demokracie.
- b) **Demokracie je ve své podstatě skrytá diktatura.**
- c) Demokracie se neobejde bez svobody slova.

10. „Je naprosto žádoucí, aby každý mladý muž a žena, bez ohledu na příjem svých rodičů, společenské postavení, místo bydliště nebo rasu měl možnost dosáhnout vyššího vzdělání – za předpokladu, že je ochoten za ně zaplatit, ať už okamžitě, nebo později z vyššího příjmu, který mu nebo jí umožní později vyšší vzdělání.“

Milton Friedman: *Svoboda volby*

Uvedený výrok pronesl obhájce

- a) **liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) teorie nerovnováhy